

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

29.7.2025

Elintarviketyöntekijän ja riskityöntekijän Salmonella -ohje

Mikä on salmonella?

Salmonellat ovat yleisiä eläinten kantamia bakteereja. Salmonellat voivat aiheuttaa suolisto- ja yleisinfektioita.

Salmonellainfektion yleisimmät oireet ovat ripuli ja kuume. Itämisaika on 6–72 tuntia. Ripulioireet kestävät 4–10 päivää, minkä jälkeen oireeton kantajuus loppuu yleensä 4–6 viikon kuluessa, mutta voi kestää 10 %:lla potilaista 10–12 viikkoa. Niveloireita voi tulla 10 %:lle tartunnan saaneista. Kantajuuden pituuteen vaikuttavat mm. salmonellakannan ominaisuudet ja sairastuneen henkilön vastustuskyky.

Miten tartunta tapahtuu?

Salmonella leviää yleensä ihmisen tai eläimen ulosteella saastuneiden elintarvikkeiden tai veden välityksellä. Se voi tarttua myös ihmisestä toiseen, jos käsihygienia on puutteellinen.

Lemmikkieläimet erityisesti matelijat, voivat myös olla tartunnanlähteenä. Tavallisimpia tartuntalähteitä ovat mm. huonosti kypsennetty liha, raaka liha, pastöroimaton maito ja idut.

Riskityö

Riskityöllä tarkoitetaan työtehtäviä, joissa tartunnan leviämiskäsi on suuri tai tartunnan saaneena työskenneltäessä voi aiheuttaa muille riskin saada vakavan infektion (tartuntatautilaki 56§).

1. elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitetussa elintarvikehuoneistossa tehtävässä, jossa käsitellään pakkaamattomia kuumentamattomana tarjoiltavia elintarvikkeita.
2. maidon tuotantotilalla muu maidonkäsittelytehtävässä, jos tila toimittaa maitoa elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitettuun elintarvikehuoneistoon kuten meijeriin tai tilajuustolaan, jossa maitoa ei pastöroida.

Riskityöstä pidättäminen

Jos riskityötä tekevällä henkilöllä todetaan salmonellatartunta joko työhöntulotarkastuksessa tai ulkomaanmatkan jälkeen. Hänelle järjestetään ensisijaisesti muita työtehtäviä, joissa tartuntariski vältetään. Jos työnantajalla ei ole osoittaa muita työtehtäviä, työntekijä pidätetään työtehtävistään.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut
Medisiiniset palvelut
Infektioiden torjunta

29.7.2025

Asuinpaikkakunnan terveyskeskuksen tartuntatautilääkäri tai vastaava voi tehdä työstä pidättämismääräyksen.

Kansaneläkelaitos korvaa työstä pidättämisestä johtuvan tulonmenetyksen.

Hygieniasuosituksat sairastuneelle, jotta tartunta ei leviä edelleen:

- pese kätet huolellisesti ennen aterialla ja WC-käynnin yhteydessä
- käytä nestesaippuaa ja omaa pyyhettä tai kertakäyttöpyyhettä
- jos vaippaikäinen lapsi on sairastunut, kätet on pestävä huolellisesti vaipanvaihdon jälkeen
- älä laita ruokaa muille

Seurantanäytteet:

Salmonellaviljely tehdään ulostenäytteestä. Toteuta seuranta työterveyshuollosta tai terveydenhuollosta saamiesi ohjeiden mukaisesti.

Positiivinen salmonellaviljelynäyte => näyte otetaan viikon välein

Negatiivinen salmonellaviljelynäyte => näyte otetaan joka toinen arkipäivä, kunnes kolme negatiivista näytettä on koossa. Salmonella tartunnan todetaan poistuneen elimistöstä kolmen perättäisen negatiivisen näytevastauksen jälkeen.

Miten salmonellan voi välttää?

- Kypsennä kaikki liha huolellisesti
- pese raaka-aineet vihannekset huolellisesti ennen syöntiä
- säilytä kypsennämätön liha erillään vihanneksista, kypsennetyistä ruoista ja valmisruuasta
- vältä pastöroimatonta maitoa ja siitä valmistettuja tuotteita
- pese kätet, veitset ja leikkuulaudat huolellisesti käsiteltyäsi niillä yllä mainittuja tuotteita